

RECTIFICATIE EN AANVULLINGEN

A.F.M. Reijnders, Schuilenburgerplein 1 - B72, 3816 TB Amersfoort

Cortinarius specimens from an avenue with *Populus alba*, described as *C. inamoenus* J. Favre in Coolia 32, were determined by T.E. Brandrud and turned out to be *C. paracephalixus* Bohus, principally on account of the mycorrhizal partner. *Mycena purpureofusca* (Peck) Sacc. is a species with variably shaped cheilocystidia: clavate to lageniform on the same basidiocarp. Variants of *Mycena haematopus* with a coloured lamella edge are very close, but differ in the granulose pileus covering.

Cortinarius inamoenus

In Coolia 32 (1989) publiceerde ik de beschrijving van een zeldzame *Cortinarius*, die enige jaren achtereen op de Abelenlaan bij Mariënwaard (Beesd) gevonden werd. De soort werd gedetermineerd als *Cortinarius inamoenus* J. Favre, aangezien de kenmerken (kleur, geur, grootte van de sporen, chemische reacties) van onze vondst met de beschrijving van Favre (1960) in het algemeen overeenkomen. Er was echter één sterk verschil: de habitat. Favre had de soort hoog in de Alpen (2000 m) onder naaldbomen (*Larix*, *Spar* en *Den*) gevonden.

Deze onzekerheid was reden om de Noorse *Cortinarius*-specialist T.E. Brandrud, die een lezing voor de NMV hield, te vragen om deze soort eens onder de loupe te nemen. Naar aanleiding van het materiaal dat ik hem zond, kwam hij tot de conclusie, dat wij hier te doen hebben met *Cortinarius paracephalixus* Bohus, een soort waarvan de beschrijving in 1976 is gepubliceerd in een tijdschrift waarover ik helaas niet beschikte.

Gaarne wordt de zienswijze van Brandrud aanvaard, die in dit geval veel waarde toekent aan de specificiteit van de ectomycorrhiza (*Populus alba*) en die de soort inlijft bij de groep *Arguti*, waartoe o.a. *Cortinarius argutus* Fr. behoort, een meer bekende soort, die in Nederland echter niet is gevonden. Hij geeft toe dat sommige soorten van deze groep dicht staan bij bepaalde *Variocolores* (ondergeslacht *Phlegmacium*), zodat de verwarring met *C. inamoenus* begrijpelijk is. Inderdaad vond ik met Favres beschrijving geen belangrijke verschilpunten, eerder met Bohus' beschrijving van *C. paracephalixus*, waar een roodkleuring van het vlees vermeld wordt bij doorbreken. Brandrud bevestigt deze eigenschap, maar ik heb hier nooit iets van gemerkt. *Cortinarius paracephalixus* is een soort met een wat zuidelijke verspreiding, voorkomend in Hongarije en het zuiden van Frankrijk. Volgens Brandrud is er mogelijk nog een andere vondst in Nederland.

Mycena purpureofusca

Mevrouw Becker deelde mij mee, dat mijn vondsten van *Mycena purpureofusca* (Peck) Sacc. (zie Coolia 36) in de kleibossen beslist niet de enige waren in Nederland. Zij had de soort enige jaren achtereen (1982-1984) gevonden in Duin en Kruidberg, steeds op naaldbout. Deze vondsten zijn door Maas Geesteranus gecontroleerd, maar hij noemt ze niet afzonderlijk in zijn boek (1992). Mijn determinatie was gebaseerd op de beschrijving van Smith (1947) in zijn boek over Noordamerikaanse *Mycena*-soorten. Mijn exemplaren klopten geheel met die beschrijving.

Er doet zich echter een probleem voor wat de cheilocystiden betreft. Volgens Maas Geesteranus kunnen *Mycena purpureofusca* en *M. rubromarginata* (Fr.) Quél. o.a. uit elkaar worden gehouden, doordat bij de eerste de cheilocystiden breed afgeronde toppen hebben, dus knotsvormig of op zijn minst breed utriform zijn, terwijl de cheilocystiden van de tweede nauwe halzen hebben, dus lageniform zijn. Maas Geesteranus baseert zich daarbij op materiaal uit Europa (o.a. Oostenrijk) en is zich bewust van het verschil met het Amerikaanse materiaal, waarin de meeste cheilocystiden van beide soorten een vrij smalle hals hebben en soms uitgesproken lageniform zijn. Ook de cheilocystiden in het materiaal van mw. Becker hebben zeer brede toppen, in tegenstelling tot de cheilocystiden van mijn materiaal. Maar zij beeldt ook enige cheilocystiden met veel smallere hals af. Taxonomisch gezien zal er misschien niet al te veel waarde aan de vorm van deze variabele elementen kunnen worden toegekend.

Mijn exemplaren onderscheiden zich duidelijk van *M. rubromarginata* door de donker wijnkleurige hoed en de kleur van de lamelsnede (vrij donker bruinpaars).

Lange heb ik gearzeld of mijn materiaal niet *Mycena haematopus* (Pers.: Fr.) Kumm. zou kunnen zijn, al lijkt dit op het eerste gezicht onwaarschijnlijk. Maar het komt vaker voor dat bloedende en melkende *Mycena*'s bij verwonding geen sap uitstoten (*M. galopus*!). Zowel *M. haematopus*, als *M. purpureofusca* heeft overvloedig donkerrode saphyfen in de trama, waar Smith (1947) voor *M. purpureofusca* geen melding van maakt, maar Kühner (1938) wel voor materiaal dat hij uit Amerika kreeg. Er bestaat een variëteit *M. haematopus* var. *marginata* J. Lange, met een roze lamelsnede, veroorzaakt door cheilocystiden met rode inhoud, die volgens Smith vrij donker kan zijn. De vorm van de cheilocystiden komt overeen met die van *M. purpureofusca* van mijn materiaal (lageniform). Meestal is de snede van *M. haematopus* niet gekleurd. Verder heeft deze soort pleurocystiden, die bij *M. purpureofusca* ontbreken. Echter, sommige auteurs geven aan dat die pleurocystiden schaars kunnen zijn, of zelfs afwezig. De bouw van de hoedhuid kan echter de doorslag geven. Bij *M. haematopus* vertoont deze vertakte, opgerichte hyfenbundeltjes, aanleiding gevend tot het macroscopische beeld van een bedekking met korreltjes. De hoedhuid van *M. purpureofusca* bestaat uit hyfen die glad zijn of spaarzaam bedekt met grove wratten of tamelijk grove cilindrische uitgroeisels (Maas Geesteranus, 1992). Mijn materiaal had in hoofdzaak een gladde hoedhuid. In een zeer exceptioneel geval zou een atypische *M. haematopus* verwisseling kunnen geven met *M. purpureofusca*.

De uiteindelijke conclusie blijft dat het materiaal uit de kleibossen *M. purpureofusca* is, met relatief smalle cheilocystiden.

LITERATUUR

- Bohus, 1976. Interessantere Cortinarius-Arten aus dem Karpaten-Becken, II. Annl. hist.-nat. Mus. natn Hung. 68: 51-58.
- Favre, J., 1960. Catalogue descriptif des champignons supérieurs de la zone subalpine du Parc National Suisse. Ergebn. wiss. Unters. Schweiz. Nationalparks, Band VI-42.
- Kühner, R., 1938. Le genre *Mycena*. Paris.
- Maas Geesteranus, R.A., 1992. Mycenas of the Northern Hemisphere. Verhand. KNAW, 2e reeks, 90.
- Reijnders, A.F.M., 1989. Een interessante gordijnzwam: *Cortinarius inamoenus*. Coolia 32: 6-9.
- Reijnders, A.F.M., 1993. *Mycena purpureofusca*. Coolia 36: 112-113.